

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY

székelyi számlás
külső monostorutca 152 szám alatt.

Magyar és német nyelvű négyeszer u. m. Vasárnap, Kedden, Csütörtökön és Szombaton.
Ara évi negyedszer 2 ft o. é. Hirdetési ár: négyhasábos sorért először 7 kr, másodszor 6 kr, harmadszor 5 kr. o. é. a minden hirdetés után 30 kr bélyegző. Előzetes a hirdetés a kiadó-hivatalnál kasszáltatik.

KIADÓ-HIVATAL:
Központosa, STEIN J. könyvkereskedése.

Előfizetési felhívás!

A jövő október 1-én lapunk folyama új évnegyedbe menvén át, tisztelettel kérjük fel t. olvasóinkat előfizetéseik megtételére.

Előfizetési ár évnegyedre 3 ft o. é.

egy óra 1 ft.

Az előfizetési pénzek bérmentve Stein János középütczei könyvkereskedésébe küldendők.

Kolozsvár, sept. 25-kén. 1861.

A „Kronstädter Ztg.“ közelebbi számába egy cikk tolokodott be, mely a szászoknak a kiállítás helyezett erdélyi országgyűlésen veendő magatartása iránti javaslataival túltesz az „Allgemeine, Donau, Oesterreichische“ Zeitungokon, túl a „Gazetta Transilvaniei“-n, sőt talán a nyomtatott példányokban keringő román kiáltványokon is.

Azért mondjuk „betolakodott“, mert mi a Királyhágón inneni nemmagyar szövegű lapok között a brassói német lapot tapasztaltuk és tapasztaljuk azon egyetlen közlegnek, mely alkotmánytírást, tabula rasa és polgárháború helyett, a törvényekhez ragaszkodást, a történelmi alapok tisztelgését tartászt s a testvéries kiegyenlítést hirdette. S tartozunk neki azon igazságszolgáltatással, miként az érintettük cikket is az abban felállított vezérelvek feletti elszörményködésének kijelentése mellett bocsátja utra, „hogy a nemzet olvassa, s a hivatottak tegyék meg rá észrevételeiket.“

Valóban a hivatásnak nem igen magas foka szükséges egy oly irat czáfolására, mely szóról szóra a következő alapeszméből indul ki:

„Különös, hogy bizonyos emberek annyit fáradnak, hosszast és szélezt írni a felett, a mit az ember csak röviden, találóan és erőteljesebben adhatna, ha egész egyszerűséggel kimondaná: Ó Felsőge a császár akarja, hogy egy országgyűlés legyen; az uralkodó semmit sem akar tudni az unioról s végre Ó Felsőge azt akarja, hogy a reichsrathba követek küldessenek. Minek hát a sok handabanda; ki vele egyenesen, a mint jámbor emberekhez illik. A cikkíró nem hiszi, hogy valaki a szászok közül, ha Ó Felsőge valamit parancsol, az ellen kikeljen, hogy ennek vagy annak kelljen történni.“

Ily észjárás, alkotmányos országban, egy szánó mosolynál egyebet nem érdemel. S mi, kik a fejedelm személyének szentsége- és sérthetlenségéről sokkal kegyetesebb fogalommal bírnunk, mintsem annak a pártok tusáiban vértől s alkotmányellenes kormányintézkedésekérti felelőség alól kibúvó ajtóul használatát polgári bűnnek ne tartanók, e téren nem fogjuk követni a cikkíró. Legyen elég megemlitenünk, hogy maga a szelid „Kronst. Ztg.“ sem mellőzheti azon észrevételt tenni, miként ily érvek hazánk alkotmányában ismeretlenek s általában ellenkezik minden constitutionalis fogalommal.

Aval sem teszszük újabb próbára t. olvasóink figyelmét, hogy a honegységi törvény érvényessége ellen legalább is ezeregyedikszor ismételt ellenvetések taglalásával untassuk. Hanem

van azon cikknek mindjárt az elején egy főszabály javasolva, melyből mi teljességgel nem tudjuk felfogni, miképen származhatnék kedvező eredmény a szász érdekekre nézve.

Ezen első szabályban a majoritás elmélete van felállítva.

Nem vagyunk oly bágyuk, hogy ne tudnók, miként egy testületben, mely jól roszul összeszerkeztve együtt tanácskozik, a szavazatok többsége szerint kell a határozatoknak hozatni. Azt is tudjuk, hogy azon munkálát, melyből az érintettük szabály idézve van, a nemzeti egyetemnek az országgyűlés alatt saját kebelében, nem pedig az országos ülésekbeni magatartására vonatkozik. De hisz éppen a teszi a dolgot curiosummá, hogy most, midőn felülről egy oly országgyűlést octroyálnak Erdélynek,

mely per eminentiam a fejszám szerinti néptöbbség akaratának legyen tolmácsa: éppen egy erdélyi szász publicista (!) nem tartja superflua cautelanak oly szabályokat hozni emlékezetbe, melyek föltétlen hódolást parancsolnak a többség akaratának!

A szász atyafiaknak 22 köve volt a 48 előtti országgyűléseken, s ezekhez járult még a kir. kormányzóktól és regalistai karból 10—12 szász szavazat. És a szász atyafiak oly kellemetlenül érezték magukat e kevesebbségben, hogy századokon át küzdöttek a curiatum votum érvényesítéséért. Pedig akkor inkább biztosítva volt részükre a törvényhozás egyik tényezőjének, a törvényeket megerősítő fejedelmnek protectioja, mint most, mikor új államszerkezési kísérletek, új tényezők felkarolását teszik szükségessé. És mellettük állott az unioeskü s az a kegyeletes tartzkodás alaptörvényeink vigyázatlan érintésétől, mely hazánk minden alkotmányos polgárát oly kitünően jellemző.

És most vajjon hány képviselőre számíthat a nemes szász nemzet?

Ha a 30 ezer lelket matematikai szigorral vesszszük az egész országész területén: esik részükre hat és talán valami fractio!

Ha pedig, a mint gyakorlatilag nem is igen fog másként mehetni, a saját területükön is 50%-t haladó nem szász elem egyes választó kerületekben érvényesíteni fogja túlnyomóságát: lesz az eredmény = 6-x!

És egy ily kinézésnek között születendő országgyűléssel szemben hirdetik a szász érdekek védbástyául a majoritás mindenhatóságát!

Egy ily országgyűléstől várható eredményekért kell megtagadni az évezredes alkotmányt, az egyéni és testületi jogokat biztosító alaptörvényeket!

Egy ily országgyűlés ingerült surlódásai közé kell menekülni az egyedül törvényes s az egész mivel világ közvéleményének bírói széke előtt álló s éppen ezért részrehajlás, elfogultság, igazságtalanság és tévedések ellen teljes biztosítékot nyújtó közös törvényhozás elől!

Azon szász nemzetnek, mely ellen az együtt-lakó idegen elemek elkeseredéssel folytatott antagonizmusa nem 1848-tól veszi kezdetét, hanem egykoru az Andreanum privilegiummal! Hol az „unus populus“ mostohául kezelt fiaí oly türelmetlenül várják az alkalmat, hogy elégtételt követeljenek a közös föld közös javaimból annyi századon keresztül szenvedett kizárásukért! Hol a két viszállkodó elem főnökei között e pillanatban a diplomatai mézes burkon is áttörő keserűséggel folyó tollharcz bizony elegendő tájékozást nyújt annak belátására, hogy a vihar nem egyedül az alkotmány és törvényesség védbástyái mögé vonult bajnokok felébe tornyosul.

Valóban megfoghatatlanok azok a szászérdekek!

A „Neueste Nachrichten“ Erdélyről.

Azon férfiak közül, kik az osztrák alkotmány páteus bölesőjénél állottak, s kiknek lényeges befolyásuk volt az október 20-iki oklevél keletkezésére, ma már igen kevesen vannak hivatali, méltósági állomásaikon. Goluchowsky gr. elesett a szó saját értelmében, az akkor még gyenge közvélemény rohama alatt, de a mely mégis elég erős volt arra, hogy elbocsátását eszközölje egy oly miniszternek, a ki értett hozzá, miként kelljen az alkotmánynak szűkebb-lég közpéri színezetet adni. Báró Vay és gr. Szécsen visszaléptek, mivel a febr. 26-iki páteus nem tudták meg-egyeztetni az oct. 20-iki diplomával, s mint Magyarország képviselőinek nem is lehetett egyeztetniük. És ma azt jelent nekünk a „W. Ztg.“, hogy b. Kemény erdélyi udv. kancellári hivatalától „kegyelmileg“ fölmentetett; s fölmentésére alkalmasint ugyanazon okok voltak az irányadók, melyek b. Vay visszalépése alkalmával. Majdnem ugy remlik előttünk, mintha az oct. 20-iki diploma már a történelem sajátjává lett volna s rendeltetés, hogy mint ereklje nyugodjék az állam- és országos levéltárakban! Azonban nem szándékunk siralmas elmélkedéseket tartani minden földinek mulandósága felett, hanem szemle alá vesszszük azon tényeket, melyek jelenleg Erdélyben és Magyarországon igénylik figyelmünket.

Báró Kemény visszalépése nem jelent egyebet, mint azt, hogy az erdélyi kérdés megért a megoldásra, még pedig a Schmerling miniszter értelmében megoldásra, azaz oly értelemben, mely semmit sem törödvé mindazzal, a mi törvényes uton jogérvényt nyert, semmit sem ismer, mint

éppen azt, a mi az utolsó kormányselekvények által kellett hogy jogerőre emelkedjék. Most már Erdélyben a sor, s rövid időn fel fog szóllíttatni, hogy határozzon, be akar-e menni azon házba, melyet felállítottak a nélkül, hogy az ő sajátos szükségére és kívánataira tekintettel lettek volna. Hogy azonban e határozást lehetségesse tegyék, minden szögen végen octroyálni kellett. Országgyűlést hívnak össze, hogy határoztassanak vele oly kérdések felett, melyek már régóta el vannak határozva törvény- és jogérvényesen. Az octroyálás első állomása. Ezen törvényellenes országgyűléssel oly kérdések felett határozatnak, melyeknek tulajdonképpen Pesten kellene megoldatni. Második állomás. Hogy ezen országgyűlés egybeszerkesztése lehetségesse valjék, octroyálnak egy tudemoocrata választó törvényt, mely szörnyen ellát azon választási módtól, melyet jelenleg Magyarországon akarnak behozni, hogy a makacsokdó vármegyék-ből hajlékony és használató eszközöket csináljanak, és a mely homlokegyenest ellenkezik a német-szláv örökös tartományokban alkalmazott választási rendeletekkel sat. Octroyálások a végetlenig. Hogy tehát b. Keménynek, a ki szilárdul meg akart állni a törvényes alapon, vissza kellett lépnie, könnyen megfogható!

Lássuk már ezen eljárás lehető és valószínű eredményeit. Feltéve, hogy az erdélyi országgyűlés valóban össze-ül, mire azonban, magok a centralista közegek nyilatkozatai szerint is, vékony a kiállítás, mindenek előtt két eshetőséget kell szemügyre vennünk. Ha a magyarok és székelyek küldeni fognak, jogténrtás mellett, az országgyűlésre: világos, hogy minután a szászok meghasonlottak egymás között, s a románok is, daczára mindazon kedvezményeknek, melyeket Bécsből osztogattak nekik, nem mindnyájan esztisnek a kormány zászlója alá, az országgyűlés túlnyomó többsége a király által szentesített uniohoz ragaszkodás mellett, tehát a reichsrathba küldés ellen fog nyilatkozni. Ez esetben tehát a kormány az erdélyi országgyűléshez intézett kérdéseire nem várhat más feleletet, mint a kísérte-ties „nessuno“-t.

Ha pedig a magyarok és székelyek nem küldenek az országgyűlésre, a mi majdnem kétségenkívüli: a dolog ezáltal aligha jobban áll a kormányra nézve. A centralista lapokban szászok és románok folyvást egy fazékba kevertet-tek, ebből azt kellene inni, hogy e két néptörs között a legnagyobb egyetértés uralkodik s mindkettő egy a vástól, egységes osztrák érzelmeiket tétleg bebizonyíthatni. De a ki csak némileg ismeretes az erdélyi állapofokkal, mosolygni kénytelen a hiedelem felett. A szászok és románok közti idegenség sokkal nagyobb, mint a szászok és magyarok közt uralkodó ellenszenv. A szász visszataszítót talál a románban a uiveletlenség és polgáuisodás teljes hiánya miatt, mely a románokat még e mai napig jellemzi, s a magyar felé hajlik, ki a képzettségnek magasabb fokát érte el, s kivel ő századokon át közösen élvezett nagy jogokat, nagy szabadságokat. A románoknak szászok elleni gyűlölete határozott alakban mutatkozott a szász székek újra szervezése alkalmával. A románok akkor semmivel sem voltak megelégedve s nem szűntek meg alig teljesíthető igényeket támasztani. És ezen ellenszegtítés minden ellen, a mi német, vagy annak látszik, a románokat gyenge örökben a magyarok felé hajlik, kiknek segítségével azt hiszik, a német elem túlbatalmasodása ellen megvédhetik magukat.

Ha tehát a magyarok üresen hagyják a tért, alig remélhető, hogy szászok és románok egymást megértésk. Eltekintve attól, hogy a mint fennebb érintők, a szászoknak egy része ragaszkodik az uniohoz, a mint kiteszik azon utasításokból, melyeket több szász hatóság adott a nemzeti egyetemre küldött követeknek, a szászok nagyon fognak örizkedni attól, hogy a románokkal közös politikát üzenek. Ha a románokban talán é a vágy, hogy képviselve legyenek a reichsrathban, ennek oka csak ott rejlik, mivel ezen uton hiszik, hogy uralomra vergődhetnek Erdélyben. S ezen uralom semmi egyebet nem jelent, mint legelőbb is elnyomást a többi, román nézlet szerint csak ellírt néptörzseknek Erdélyben, s azután lehetségesítését annak, hogy egy daco-román birodalomról terveiket akadálytalanul ápolhassák. Ezen jövő az igen vagonos szászokra nézve kevés örvendetest rejt magában s akkor fájdalmasan kell vissza-emlékeznük azon időre, midőn ők minden ellenszenvet daczára, a magyarokkal egyesítve élveztek nagyon jelentékeny jogait. S ezen megfontolás arra kell hogy indítsa őket, hogy az uniohoz ragaszkodjanak, midőn csak így védhetik meg magukat a románok általi elnyomástól.

Végül legyen még megemlítve, hogy egyfelől a románok között is nem kevesen vannak, kik a Magyarországi uniohoz ragaszkodnak s hogy másfelől igen sok román sem Pestről, sem Bécsről nem akar tudni.

Nem lehetvén tehát, hogy a csupán szászok- és románokból álló országgyűlésen is a többség a reichsrathba küldés ellen fog nyilatkozni, vagy csak egy igen csekély többség, a megnyert románokból s a tiszturalomhoz tartozó szászokból, fogja elhatározni, hogy utnak induljanak a reichsrath felé.

Mi van ezáltal nyerve? Erősebb lesz-e Ausztria, mert talán három román vagy két szász a reichsrath kebelében együtt ül? Képes-e ez az öt erdélyi, elhitetni a világgal, hogy Erdély a reichsrathban képviselve, s ez tehát jogosulva van döntő erővel rendelkezni ezen ország vagyona és vére felett? Ez egy fictio lenne, épp oly nagy és veszé-

lyes, mint az, mely a reichsrathot szélesebbnek nyilvánítja, ha szinte Erdély a képviselőküldést határozatlan el is utasítja.

Ha az utóbbi történet, akkor a miniszterium, dacára annak, hogy alkotmányellenesen ostromolt, dacára, hogy a magyarokat jogerőteljesen legmélyebben megsejtette, dacára, hogy a románokat kedvezményekkel elhalmozta, a világ szeméi előtt ismét egy hatalmas kosarat kap. S a helyett, hogy Magyarországgal és Erdéllyel szemben kellőkorán a jog útjára térne, nem marad egyéb számára, mint a fictio alapján állania. S ezen fictio kedvéért meg kell akadnia az alkotmányos életnek Erdélyben is, a mint megakadt már Magyarországon, s meg fog akadni rövid időn Horvátországon is. És vajon ezen általános megakadás a Lajthán túli országokban, nem hat-e szélsőségesképpen gátolag a Lajthán inneni alkotmányos életre?

Erdély alkotmányos függetlensége.

E cím alatt a „Gazetta Transilv.” melléklet-jának mult havi folyamában egy cikksorozat jelent meg A. Papiu Ilarianu (vulgo Pap Sándor) erdélyi születésű bukaresti tanártól. A cikkek ímei jártasságra mutatnak az erdélyi jogtudomány mezején; de tele vannak adatok s törvényidézetek alkalmazásánál erőszakos fordításokkal s mindennek felett kezdettől végig a magyarok elleni engesztelhetlen gyűlölet vonul rajtuk keresztül. S éppen ezért jónak láttuk, hű fordításban közölni őket. Egyfelől, hogy t. olvasóink, kik a román irodalommal ismeretlenek, lássák, minő fegyverekkel harcolnak ellenünk ott a „román testvérek” táborában. Másfelől, hogy adatokat nyujtsunk azon közelebbi állításunkhoz, miként nagyon csalódnak Bécsben, ha azt hiszik, hogy mindazok, kik „veszszén”-t kiáltanak ránk és törekvéseinkre, oly elcsánt bajnokai volnának a realunionak, az egységes birodalomnak és a reichsrathba menetelnek. Az észrevételek tételét t. olvasóinkra bizzuk: legfeljebb ott fogunk közbeszólni, a hol hivatkozás történik oly törvényekre vagy történelmi adatokra, melyek épp ellenkezőt tartalmaznak azzal, mit szerző akar velük bizonyítani.

A cikkek bevezetése itt következik.

Motto: „Erdélyre a szerencsétlenség mindig Magyarországból és a magyaroktól származott... Igy vesztették el a hazát és a szabadságot.”

Igy ír egy erdélyi magyar-székelő Cseréy egy történet író a 17-dik századból.

A magyarok erőiesen védik és tartják fen Magyarország történelmi jogait Ausztriával szemben. Kimutatják, hogy Magyarország s Ausztria örökös tartományai között még nyoma sincs a realunionnak, és csupán egyszerű személy-unio létezik. Vagyis más szavakkal: hogy Magyarország és Ausztria között nincsen más kapcsolat, mint az, hogy azon személy, a ki ausztriai császár, ugyan az a practica sanctio erejénél fogva egyszersmind Magyarországnak is királya: az uralkodó ház, és nem Ausztria uralkodik Magyarországon. A királynak és nem a császárnak van Magyarország alárendelve. Ezen személyi viszonyon kívül Magyarországnak joga van magát kormányozni, és tökéletes függetlenségben a más tartományoktól királyával együtt törvényt hozni. Magyarország a nélkül, hogy tulajdon lábaival tapossa önkormányzati jogát nem veheti magát alá a bécsi miniszteriumnak vagy országgyűlésnek, mivel ezáltal alávetné magát egy idegen hatalomnak, melynek szempontja nem lenne magyar, érdekei nem lennének magyarok. Egy ily tett nem lenne egyéb mint öngyilkosság, és a nemzet ellen elkövetett halálos vétek. Tehát első és legszentebb kötelességünk minden örökös és tehetőségünket arra fordítani, hogy Magyarország, és alkotmányos függetlensége és önkormányzata sérthetetlenül tartassék fön.

Ime a pesti országgyűlés által Ferencz Józsefhez intézendő feliratnak lényege. A feliratot tervezte, s egy nemes férfias modorban kidolgozta a nagy hazafi Deák, hazai törvényeinek mély ismeretével. Azonban bámulatos dolog! Éppen azon perczben, a midőn Deák a történelmi jog betűi szerint akkora hazafussággal védi Magyarországot függetlenségét Ausztriával szemben, ugyanazon perczben mint egy valóságos magyar Bach, tartozkodás nélkül követeli, hogy Horvátország, Bánt, sőt Erdély is vesse magát alá a pesti magyar kormánynak. Éppen mintha ezt mondaná nekik: „A ti uratok, horvátok, bántiák és erdélyiek mátl fogva többé nem a bécsi miniszterium, és a bécsi parlament. Ezen rosztól megmenekedtek, mivel helyükbe mi álltunk kormányt és parlamentet Pesten. Le kell hogy mondjátok önállóságtól, függetlenségetektől, mivel különben mi magyarok nem lehetnénk nagyok és erősek, és nem tehetnénk eleget keleti hivatásunknak. Ez a magyar szent koronának is történelmi joga. Mi vagyunk a ti uratok. Ha velünk egyenlő polgárok akartok lenni, el kell hogy szánjátok magatokat magyar polgárokká válni, mivel a korona integritása, és az ország egysége nem enged álamban állomást létezni. Szávok akartok lenni? tessék Szerbiába vagy Muszkaországba; románok akartok lenni? tessék Moldva vagy Oláhországba. Magyarországon nincsen és nem is lehet más mint magyar: egy állam, egy nemzet, egy kormány, és egy országgyűlés.”

Éppen így beszélt Bach is, csak hogy Deák és társai német helyett azt mondják: magyar. A horvátoknak, bántiáknak, sőt még az erdélyieknek is választaniok kellene tehát a német vagy magyar uraság között. Ime Deák és az egész magyar országgyűlés logikája. Ezen bámulatos magyarrá fordított ausztriai követelésekre kikerdezettvén, a bántiák azt felelik, hogy ők függetlenek akarnak lenni Magyarországtól és egyesülni Erdéllyel. Ausztria azonban hozzáfutott őket Magyarországhoz. Mindazáltal Mocioni megválasztatván lugosi követét, lekötözt, kinyilatkoztatván, hogy neki semmi keresete nincs a pesti magyar országgyű-

lésen, mivel ő nem magyar, s nem is akar soha azzá lenni. Bánt többi követei, tájadalom, elemek Pestre, és most természetesen kötelesek bebizonyítani és elismerni, hogy ők magyar polgárok, az az magyarok, hogy verificáltassanak. Lásd a „Gazetta Transilvaniei” 39. számában a pesti országgyűlésen Babescu verificatioja alkalmával folyó vitákat. Különben a Bánt történelmi jogai eléggé fel vannak fejtve a Mocioni ur enlék iratában. A mi Horvátországot illeti, ez minden autonómikus függetlensége mellett egész 1848-ig követeket küldött a pesti országgyűlésre. Azonban tartja magát függetlenségéhez, s valamint nem küld képviselőket a reichsrathba, hasonlóan nem akar a pesti országgyűlésre se küldeni, bebizonyítván azt, hogy Horvátországnak is vannak történelmi jogai; hogy a horvátok nem magyarok, és hogy Horvátország nem Magyarország.

Mit fognak tenni az erdélyiek? A jelen perczig *) nincsenek meghíva sem Bécsbe, sem Pestre. Erdélynek oly régi, annyi oklevéllel, törvény és esküvel szentesített autonómiaja és függetlensége eddigelő érintetlen maradt. Az erdélyiek hazafiai szilárdságától fog függni, hogy Erdély szabad és független ország maradjon a milyen volt, és a milyen maig is, vagy hogy ezt a régi országot is azon sorjé, a mi Bántot, sőt még roszabb, hogy feldarabolassék néhány kerületre — membra disjecta corporis — melyek egyenesen a pesti magyar kormánytól függjenek. Ezt követeli oly képzeltetlen erőszakkal Magyarország. Ezt követeli Deák és a többi pesti országgyűlésen levő magyar-osztrákok. Ezt azonban az erdélyiek semmi áron nem akarják, a mint bebizonyították azt 1848-ban, és bizonyítják mai napon is. És az erdélyieknek igazok van, mert ők is szeretik, és joguk van szeretni a szabadságot és függetlenséget. Valamint Magyarország nem akar, s jogosan nem akar a bécsi német miniszterium és országgyűlés alá rendeltetni, hasonlólag nem akaja Erdély se, és még több joggal mint Magyarország Ausztriával szembe a magyar kormánynak és a pesti országgyűlésnek magát alá vetni, mert mit tenne ez egyebet, mint egy idegen hatalom alá adni, melynek érdekei nem erdélyi hanem magyar érdekek! nem tenne egyebet, mint függetlenségi jogát tulajdon lábaival tapodni, a haza ellen vétkezni, és öngyilkosságot elkövetni. Ily alacsonyagra nem képes az erdélyi hazafi, és ezen classicus ország aranyhavasainak fia mind hazafiak.

Ezen iratok célja nem egyéb, mint megmutatni, mily igazságtalanok a pesti országgyűlésnek erőszakos követelése, Deáknak erdélyről javaslatában; mily veszedelmesek, azok a népek közös szabadságára nézve. Miként a magyarok épp azon perczben, a melyben a germanismus körmei közül akarnak menekülni, akarnak ők más országokat és népeket elnyelni. Miként akadályoztatják ez által a népek közt oly annyira óhajtott testvériséget, s tesznek bámulatos szolgálatot a közös ellenségnek, a reactio és despotismusnak. Különös célja pedig ezen iratoknak nem egyéb, mint megmutatni azt, a mit tulajdonképen minden iskolás gyermek tud, t. i. hogy Erdély a történelmi jog, a practica sanctio és minden későbbi törvények szerint, és a népek majoritásának nyilvános akaratja szerint egy Magyarországtól tökéletesen független ország. Hogy a maig is érvényes történelmi jog szerint Erdély és Magyarország között nyoma sincs a realunionnak, és csak is egyszerű személy-unio, mivel a practica sanctio erejénél fogva az, a ki Magyarországon mint király uralkodik, uralkodik egyszersmind Erdélyben is mint nagyfejedelm. Hogy Erdély éppen azon viszonyban áll Ausztriával, mint Magyarország, és ausztriai szerződésai éppon oly erejűek és természetűek mint Magyarországéi csupán azon különbséggel, hogy ezen szerződést az uralkodó házzal Magyarország a 16-dik század elején Erdély pedig 1691-ben kötötte. Ime mit akarok megmutatni. Nem akarom az erdélyiek felvilágosítani: az erdélyiek ismerik jogaikat és védeni is fogják; azonban óhajtánom, hogy a magyarok legalább most térjenek észre, mi fájdalom náluk 1848-ban tökéletesen hiányzott, az ők és a mi szerencsétlenségünk! Legyen, hogy kiegyezhessünk! Nem kívánunk tőlük semmi áldozatot, csupán egyenjogúságot. Ismerjék el Erdély függetlenségét, azon jogot, mely Erdélynek mindig megvolt, és megvan, valamint Erdély el fogja ismerni Magyarországot függetlenségét. Ime egy mód, mely által igazságon és könnyen testvérek lehetünk. Holnap holnapután kénytelenek lesznek ezen jogot Horvátország részére is elismerni, a mely egész 1848-ig országgyűléseketek egy részét tette: mennyivel kevésbé következetes egy oly ország függetlenségét megtagadni, a mely mióta azon uralkodó ház alá jutott, a mely alatt ti is állatok soha semmi köze se volt, se kormányokkal, se országgyűlésekkel. (Folytatjuk.)

A törvénykezési bizottmány működését bevégezvén javaslatait a következő irat kisérletében terjesztette a f. k. kormányzék elébe: Midőn 6 es. kir. apostoli felsége f. évi bőjtmas hó 31-ről kelt, Szt.-György hó 2-ik. 3961 udv. sz. által kibocsátott kir. rendelet mellett a fel. kir. kormányzéknek tudtul adott s ez által az irt hó 15-ről 9 szám alatt ország szerte közhírré tett legfelsőbb kegyelmes határozatánál fogva, az Erdélyben alkotmányoszerint létező hazai törvényszékek és bíróságok helyreállítani, s volt es. kir. törvényszékek, és bíróságok megszüntetésével a bírói hatóságot mind a polgári magánjogi, és váltói ügyekben, mind pedig a büntető ügyekben az említett hazai törvényszékekre átruházni, de egyszersmind azt is megrendelni méltóztatott; miszerint a törvényszolgáltatás az alkotmányos élet közbejött megszüntése alatt az ország minden részeibe behozott ausztriai polgári váltó és büntető törvények határozományai szerint gyakoroltassék, abban pontosult 6 es. k. apostoli felségének legfelsőbb célja, hogy Erdély visszanyerje ugyan önálló bírósági hatóságát, de azon feltételt alatt, hogy ezáltal a birtok biztonsága, és a magánjogi viszonyok folytonossága, és állandósága ne veszélyeztessenek.

Azonban felséges urunk ezen legfelsőbb akarata teljesedését nem nyerhetett, mert a törvényszolgáltatás folytonossága éppon azért, mivel az alkotmányos uton kívül ha-

*) T. i. e. cikkek helyes perczek.

Szerk.

tályba léptetett ausztr. törvényeknek további fenntartása rendeltetett, ország szerte megakadt, s a felosztott es. k. törvényszékek működése helyét egy tellegen bekövetkezett törvényszünet foglalta el.

A törvényhatóságok alkotmányos gyűléseiben nyilvánult közvéleményből ítélve a k. rendelet nem csak azon indokból találkozott a legnagyobb visszatetszéssel, mivel az a hazai törvényszolgáltatást az alkotmányos elvek, és az 1791. 5-dik törv. czikk ellenére nyílt parancsok által hatályba léptetett ausztr. törvényhozás határozományai szerint rendeli továbbra is gyakoroltatni, hanem azért is, mivel azon törvények mint társadalmi létünk történelmi fejlődésével, a hazánkban uralkodó köz és magánjogi fogalmakkal, s nemzeti geniusünkkel ellenkezők a közelmúltban is állandó gyökeret nem verhettek, s nagyobbára ismeretlenek maradtak; nem eléggé ismert törvény szerint pedig igazságot szolgáltatni nem kevesebb volna, mint a társadalmi életet alapjában megtámadó bírói önkénynek tág kaput nyitni.

Es innen származott, hogy a midőn a törvényhatóságok általában az ausztr. törvények szerinti törvény szolgáltatást el nem fogadták, azok némelyike a hazai törvényekhez feltétlen visszatérés elvét, mások ismét az országbírói értekezlet javaslatát vélték ideiglenesen kiegészítő eszközzel elfogadhatónak. A szász nemzet községyi gyűlése pedig az ausztriai törvényeknek viszonyaihoz, s fennállott alkotmányos törvényekhez átídomításához fogott, tényleg azonban mindenütt a törvény és igazság kiszolgáltatásának nagy hátrányára a polgári, és büntető ügyek folytatása megszünt.

Ily viszonyok közt hivatván egybe a tisztelettel alolirt törvénykezési bizottmány, ez a helyzet fontosságát fel fogta, s nem kétségeskedik kimondani: miként határozattá emelt véleménye szerint sem az alkotmányos uton kívül életbe léptetett ausztr. törvényeket a haza törvényhatóságaira erőszakolni, sem pedig az országnak 1848 előtt létező törvénykezését a magánjogi viszonyok bonyolódása nélkül visszaállítani nem lehetséges.

Ugyan is a régi polgári anyagi jog már ma nagy részben nem létezik az 1848 dik törvényhozás kimondotta az ösiség eltörlését, az 1853-dik május 29-kén kelt es. patens alkalmazásilag is megoldotta az ösiség kérdéseit, ennek folytán, és a polgári törvénykönyv behozatala következtében hatályba lépett örökösödési rendszer által oly jogviszonyok keletkeztek a társadalmi életben, hogy azokat ignorálni, s a törvénykezésnek mostani állapotából a magyar törvényes lábra visszaállítása által bonyolódása hozni lehetetlen, tudva van miként az ösiség összes magánjogi viszonyainkon átszövődik, ennek eltörlése által magánjogunk nagy része megsemmisült; ide járul még az urbéri viszony megszüntetése, s az alkotmányos törvényhozás által kimondott jogegyenlőség elve, melyek magánjogunk körében szintén nagy változásokot idéztek elő.

A hazai magánjogot csak is annyiban lehet tehát visszaállítani, a mennyibe az a 1853-dik május 29 kén kelt ösiségi patens határozományai által összeittközésbe nem jön, és a mennyiben az ennek, és a polgári törv. könyvnek alapján bevégzett, vagy megállapított magánjog-viszonyokat érintetlenül hagyja.

A polgári alaki jogra vonatkozva nem lehet elpalástolni azon hiányt, miszerint a sommás szóbeli eljárásról, a pénzzeli kielégítés végrehajtása módjáról, az adóssági kötelezvényeknek elsőbbség végteti betáblázatása körüli eljárásról semmi törvényeink nem voltak. Az egész alaki jog pedig az igazság gyors kiszolgáltatását épen nem biztosította; azért tehát miután az ösiségből származott perek megszüntek, és a törvény előtti jogegyenlőség elvének az élet mezején is alkalmazása kell hozatnia, nem lehet az 1848-dik idők megelőzőtt a bírói parancsok segélyével, s a jogorvoslatok különböző nemeinek alkalmazásával az igazság kiszolgáltatást szibbasztó eljárási formákra visszavezetni.

A hitel törvényeinket tekintve tagadni épen nem lehet: miként Erdélynek váltó, és kereskedelmi törvényei épen nem voltak, ugy szintén a csődügyekben eljárása is csak a mostani kor igényeinek, és a hitelezői biztonságának meg nem felelő 772-dik normán alapult váltó, és hitel-törvények nélkül pedig mai világban egy állam sem állhat fenn, a váltó-ügyek elintézését az 1791 37. törv. czikk szabálya szerint kezelni annyit tenne, mint az ipart, kereskedelmet, és a közhitelt az országban szibbadásba hozni, s a társadalmi élet kölcsönös viszonyait zavarnak kitenni, a boni kereskedőknek az ausztr. gyárosoknál fennálló hitelét, s így élet-módjukat merőben tönkre tenni.

A csődügyekre vonatkozólag figyelmet igényel még azon nevezetes körülmény is, miként Erdélyre még azon esődtörvény sem alkalmazható, melyet az igazságügyminiszterium 1853-dik évi június 18-án kelt rendelete nyomán életbeléptetett; azon törvény ugyan is az ingatlan javakra nézve a telekkönyvnek hatályba létét feltételezi, a betáblázott követeléseket zálogi-joggal ruházta fel, s az ingatlanok körüli esődeljárást a telekkönyvi és zálogjogi elvekre alapítja, holott Erdélyben a telekkönyvi intézmény behozva soha nem volt, legalább nem létez ma egy törvényhatóság is, mely a polgári törvénykönyv határozományai és az 1855-dik dec. 15-én a telekkönyvek tárgyában kiadott es. rendelet értelmében vezetett telekkönyvvél birna. Ez okból a betáblázásnak Erdélyben a es. kir. törvényszékek döntvényei szerint is, soha nem volt zálogjogot adó hatása, hanem az ily betáblázás elsőbbséget adott, s így a esődeljárásnál csak is az egész tömeg felosztásánál jöhetett tekintetbe; midőn az említett esődtörvény a telekkönyvi betáblázással terhelt ingatlanokra nézve a többi esőd tömegtől eltérő eljárást és osztályozást állít meg.

A midőn tehát sem az alkotmányos út mellőzésével életbeléptetett osztrák törvényeknek eszentulrai alkalmazása, sem pedig a hazai törvényeknek feltétlen és átídomítás nélküli visszaállítása nem lehetséges, azonban az égető mindennapi szükség, a magánjogi viszonyok megörzése, s a közhitelnek fentartása, a megakadt törvényszolgáltatásnak folytonossága tételét annyira hathatósan igénylik, a bizottmány nem lát más közvetítőt, mintha az ő felségétől már legfelsőbb szentesítést nyert országbírói értekezlet munkálata, az érdekek és jogegység elvével fogva az erdélyi viszonyokra tett alkalmazással elfogadtatik, s ő felsége előtt

annak, s az abban felidézett magyarbani törvényeknek Erdélyre leendő kiterjesztése kieszközöltetik.

Ezen bizottság éret megfontolás alá vette azon értekezletnek a törvénykezelés külön ágazataira vonatkozó minden pontjait, s úgy találta:

I. hogy Erdélynek örökösödési rendszere a székei székeket, a fundus regiumi, s némely városokat kivéve éppen az lévén a mi Magyarországnak; az országbírói értekezletnek az anyagi jogra, s az átmeneti szabályozó vegyes intézkedésekre vonatkozó pontjai azon módosítással elfogadhatók, hogy a székeknél és az örökösödésre nézve sajátosságok kebelbeli törvényekkel bíró városokkal ezen sajátosság örökösödési rendszer csak is a végrendelet nélküli elhalálozások esetében tartassék fenn.

II. Az alaki jogot illetőleg az országbírói értekezletnek azon része, mely a bírói szervezést és illetőséget tárgyalja, azon értelemben idomítottat az erdélyi viszonyokhoz, mint azt ő felsége a jelen kísérő irat kezdetén tisztelt kir. rendeletében tudtul adni méltóztatott, a peres ügyekben eljárás pedig a hason és észszerűség tekintetéből ezen bizottság által is annyival inkább elfogadhatónak vélemezettik, minthogy azon eljárás az ausztriai perrendtartás lényeges elveivel egyezik, s így a még függőben álló peres ügyeknek és végrehajtási kérdéseknek minden nehézség nélküli elintézését eszközözi.

A mennyiben pedig Erdélyben a telekkönyvi intézmény még bebozva nem volt, s így a telekkönyvi szabályoknak határozományai ide alkalmazást nem nyerhetnek, ezek helyét a bizottság a betáblázás körüli eljárást szabályozó pontokkal pótolta.

III. Az elveszett okiratok, az öröklés körüli eljárások, s az átmeneti intézkedések a bizottság által mint hasznos és a hazai törvények hiányát pótló intézkedések szintén elfogadtatnak.

IV. A váltó, árus szerződési, csőd és kereskedelmi törvények oly intézmények lévén, melyek Erdélyben 1848 előtti időkben nem léteztek, mintán az osztrák váltójognak uralma hazánkban is fejlettebb jogállapotot idézett elő, az ipar, kereskedés, napi pénz forgalma váltókon alapul, s a magán kölesönök is nagyrészen váltókra fektetve, kereskedelmi törvényekkel pedig még az osztrák törvények uralma alatt sem bírtak, azért azokat a bizottság, mint nélkülözhetetleneket, azon véleménye nyilvánítása mellett fogadta el, hogy mivel a váltótörvény II. része I. fejezete a váltó és kereskedelmi ügyet gyors elintézésére külön váltótörvénysszékek felállítását, s ezeknek értelmes, törvényűd és csak is a váltó ügyekkel foglalkozó bírák általi bétöltését rendeli, ehez képest az erdélyi részekben is a javallat váltótörvénysszékeknek siető felállítására kezdetben a bírákra és ügyvédekre nézve megrendelt vizsgálat mellőzésével ő felsége előtt minél gyorsabban eszközöltessék.

V. Az árvai ügyek tárgyában a hazai törvények kellőleg gondoskodván, ezek visszaállíttatni javallatnak.

VI. Valamint a bűnvádi ügyekben is a hazai törvények azon elvek megtartása mellett, mint az országbírói értekezlet véleményezte, megtartandók.

VII. Az ügyvédek és közjegyzők iránt javallat országbírói értekezletbeni szabályok a jog és gyakorlat ugyan azonosságánál fogva elfogadtatnak.

Az országbírói értekezletnek az elősoroltakra vonatkozó szabályait az erdélyi viszonyokhoz idomítva mély tisztelettel a/- alatt ide mellékeljük.

Szász nemzeti gyűlés.

Az aug. 24-diki titkos ülés eredménye felől csak jegyzőkönyvi kivonat után értesülhetett meg a „Sieb. Bote“ is. Ezen ülésben határozatott, hogy a n. gyűlés politikai és társadalmi ügyeinek megvitatásával hat tag maradjon N-Szebenben. Ily tagokul, a kik aztán a nemzeti gyűlés főtitkárságának hatáskörét töltönek be, főleg azok alkalmazandók, a kik szolgálatukat fizetéses iránti igény nélkül ajánlanak. Ha ily módon nem lehetne hat tagot kapni, azok száma az egyes publikák követeinek rangfokozat szerinti behívása által lenne kiegészítendő.

Schwarz, Brecht, Wagner, Ohnütz és Popp azonnal felajánlották ily értelemben szolgálatukat.

Kimondott, hogy a tett intézkedések a nemzeti gyűlésnek nem elnapolását, hanem csak a közigazgatási és törvényhozási bizottság ügyeinek felfüggesztését jelentik.

A polgári perrendtartás módosításait illető tervezet I. és II. szakasza változatlanul meghagyatik.

Ellenben a harmadik szakasz következőleg állapítatik meg:

III. Szakasz.

A végrehajtásról.

22. §. marad a bizottsági munkát 22 §-a szerint.

23. §. hasonlókép.

24. §. kérelmezőnek jogában áll a végrehajtást adósnak ingó és egyszerűsített ingatlan vagyonára vezetni.

25. §. a biz. munkát 25 §-a szerint.

26. §. A végrehajtás csak egyszer kérendő és az engedélyezés annak a polg. perrendtartásban meghatározott mindhárom fokozatát: zalogolást, becslést és árverést magában foglalja.

27. §. Ennélfogva úgy az ingó mint ingatlan javaknál a lezálogolás és egyszerűsített becslés egyszerre megtendő. Ha ez megtörtént s erről a bejelentés beérkezett, a bíróságnak hivatalból kell az elárverezést megrendelnie, s azon esetben, ha csak ingatlan birtokról van szó, mindkét fél felszólítandó az árverés-feltételekről tev. beadására oly határidő alatt, hogy a feltételek még az árverés előtt megállapíthatassanak.

28. §. a biz. munkát 26 §-a szerint. A biz. munkát 27 §-a egészen elmarad.

29. §. a bizottsági munkát 28 §-a szerint.

30. §. a biz. munkát 29 §-a szerint.

31. §. Ha mindkét fél megegyezik, ingó javak már az első árverésnél becsáron alól is eladhatók.

32. §. a biz. munkát 30 §-a szerint.

33. §. a biz. munkát 31 §-a szerint.

A tervezet IV. szakasza szintén változatlanul meghagyatott; annak 34 §-a egyértelmű a bizottsági munkát 32 §-val.

Az ekép meghatározott törvény czíme: Univerzitási statutum az ideiglenes polgári perrendtartást illetőleg.

Végül olvastatott Kabos udvari tanácsos felintéztett kérdés nyomán tett tudósítása, hogy a királyi erdélyi udvari korlátoknál Lange Emil az egyetlen gyakornok a szászok és agost. hitvallásnak részéről. (Folytatjuk.)

KÜLÖNFÉLEK.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője írja, hogy a magyar kérdés ismét egész óriási nagyságában lép előtérbe s az embereket a Lajthán túl egészen más hangulatban találja, mint a milyenben voltak két hónapok előtt. A centralista lapok is, bár kénytelen kellelten, kezdenek megbarátkozni azon eszmével, hogy a pártfőnökök szabad értekezletre találkozzanak. (Schuselka, Fischhof, Unger, Brestli, s így azon nemet capacitások, kik Bécsben a legnagyobb népszerűséggel bírnak, egyetértének a magyar kérdésben s nem értenek egyet a reichsráttal.)

— Ugyanazon levelező szerint azon hír, mintha Dusebeck az 1849-ki magyar pénzügyminiszter ő felségétől kegyelmi díjt fogna nyerni, bár a kilátások egy béttel előtt igen kedvezők voltak, nem valósult.

— Schuselkanak „Ausztiria és Magyarország“ című röpirata Bécsben oly kapós, hogy a napokban már második kiadása vált szükségessé. E röpiratban szerző többi közt így okoskodik: „Kívívó jogi ellenmondásnak tetszik előttem, hogy miután általában kimondottak a történet megbecsátása és feledése s a forradalomnak bűnvád alá vont egyes kitűnő vezetői megkegyelmeztettek, javaikba és jogaikba visszalettek: a nemzet, mint olyan, ugyanazon tény-nél fogva legfontosabb politikai jogait veszítse el.“

— Montalembert pedig „Egy nemzet gyászban“ című cikkében így okoskodik: „Azt állítom — mint az osztrák parlamentben tett — hogy az 1848- és 49-diki események Magyarország ősi jogaira nézve tabula rasát csináltak és hogy a császár ezen nemessé országgal szemben egy hódító teljes hatalmával volna felruházva, annyit teszen, mint nem Habsburgi Rudolfnak és Mária Therezának, hanem Viktor Emánuelnek és Cialdinnek nyomaiba lépni.“

— E hó 21-kén, a „P. L.“ szerint, Pestvárosnak összes tisztviselői, titkos értekezletet tartottak, melyben azon magatartás volt a tanácskozás tárgya, melyet bizonyos esbétésekre követni fognának. Részleteket hozni nyilvánosságra a „L.“ discretionellenesnek tartja.

— Ugyanazon lapban olvassuk, hogy országbíró ő cimű cikkében így okoskodik: „A belyegdíjak tárgyában folyt értekezés következtében azon javaslat merült volna fel, hogy a belyeg-törvény helyett egy törvénykezési díj-szabályzat hozassék az 1840-ki váltótörvény mintájára.“

— A „M. Sajtó“ közli egy magán tudósítás után, hogy Türr tábornok folyó hó 11-kén csakugyan megtartotta menyegzőjét, még pedig esti tíz órakor a legnagyobb esenddel és gyorsasággal a mondovi templomban. Keeskéméti cigány-zenekara tehát elkészett a lakodalomról.

— A pesti kir. tábla nyilvánosan kifüggesztett persorozatában többi közt ily című kereset is olvasható: „Hungary Bertha grófnő Schmerling Antal államminiszter ellen.“

— Egy alduai tudósítás szerint, mint a „M. Sajtó“ban olvassuk, a bukaresti kormány összefogóstatja az iparossegédek s ha kötelezik magukat, hogy fizetik az évi adót s oláh alattvalók lesznek, kibocsátják, különben haza küldik. Már pedig ha minden iparossegéd, esélő sat. oláh alattvaló lesz, ezzel a székegyföld, tehát a magyar elem sokat fog veszíteni. Anyian mentek az idén is af, hogy a bukaresti rendőrség kimondotta, miként főleg nöcselédet nem tür többet a fővárosban, hanem a hogy érkezik, visszaküldi hazájába. Tudósító véleménye szerint végtelen sok nyomornak vennék elejét a székei hatóságok, ha ennek hivatalosan végire járnának s a kivándorlást megátolnák.

— A bécsi kormánylapok még államférfiaink neveit is csak annyira ismerik, hogy a hivatalos „W. Ztg.“ midőn az erd. udv. kancellár felmentését közli „Freiherr v. Kémény“nek, a „Fortschritt“ pedig Kabost „Kövös“nek írja. Aztán még ok akarnak bennünket realniora kényszeríteni, magukkal egy államtestet, vérré tenni, pedig annyira nem ismernek bennünket, mint a cseremeszeket, ostaykakat vagy irókézeket, — jegyzi meg a „P. Napló.“

— A „Neueste Nachr.“ szerint ismét minisztercrisistől hírek keringenek, még pedig, hogy a crisis ez alkalommal igen komoly természetté lenne. Az idéztük lap, melőve a részleteket, csak annyit jegyez meg, hogy Schmerling utódul Belcredi grófot, az alsóház tagját emlegetik.

— A bécsi „Presse“nek nem tetszik, hogy a tiszaí vasutársaság székhelyét Pestre teszi át, mint legilletékesebb helyére s azon jóakaratu (!) észrevétellel áll e hir ellenbe, hogy miután az alapszabályok Bécsben jelölik ki székhelyt, tudtára az ezen cikkely nélkülözhetlen módosítását, sem a részvényesek nem eszközölték, sem a kormány meg nem erősítette.

— A „Sürgöny“ bécsi levelezője határozottan állítja, hogy Rainer főhercegnek magyarországi útjáról, a magyar körökben legkisebb tudomás sincs.

— A magyar akadémia palotája ügyében a „M. O.“ arról értesül, hogy a különböző tervkészítők költségvetése most vannak részletes vizsgálat alatt, melyet egy pesti építészektől álló bizottság teljesít. E bizottság néhány hét alatt elvégzi teendőit. A begyűlt pénzék időközben a takarékpénztárba vannak letéve.

— Baranyamegye a „P. Hirnök“ szerint elhatározta, hogy ő felségét felirattal megkéri az országgyűlés mielőbbi összehívására s a feloszlattott pestmegyei és városi bizottságok visszaállítására.

— Az istiai követei közül eddigelő hir szerint haton mondtak le. Ha így megy, a bécsi kormánylapok idő előtt örvendettek.

— A szerb congressus, a vajdaság visszaállítása, vajdasválasztás sat. ismét szóban forognak s az „O. u. W.“ szerint az erdélyi kérdés megoldása után rögtön ezek fognak következni.

rint az erdélyi kérdés megoldása után rögtön ezek fognak következni.

— A „Fortschritt“ írja, hogy egy Karniolia és Steierország határai közti helységben egy lélek sem tud se inni, se olvasni, a papon s polgármesternél (!) lakó pin-czernén kívül. Mindennemű hivatalos irományokat tehát, illési jegyzőkönyveket, bizonyítványokat, utleveleket sat. ez a nöcsemény készít el és ad ki; a polgármester nevét helyeggel nyomja alá. Nálunk még sem igen haladt ennyire a civilizatio.

— Azon röpirat szerzőjét, melyet a Croy nemzetségnek az Árpád háziból származása van fejtetve, a „Nord“nak egy pesti levelezője megtámadta. Többi közt azt is felhozta, hogy Koppit egykor Bécsben megbotozták, mivel e tárgyról inni bátorkodott. Sarrut ur, a röpirat szerzője köszönetet mond ezen adat felhozásért, mert ezt tudva kerülni fogja Bécsét, nehogy a Koppi sorsára jusson.

— A következők újabb irodalmi termékek megjelenésére figyelmeztetjük t. olvasóinkat: 1) „Magyarország közjoga“, Récsi Emil jogtudor- és tanártól, 3-dik füzet; 2) „A felánczolt Prometheus“, tragedia Aészkhülosz után fordította Zilahy Károly, ára 50 kr; 3) „Nemzetiségi kérdés“, írta Szombatsági, ára 50 kr; 4) „Az igaz, szép és jó feltárt tanának előhírnöki füzet“, írta Kovács Frigyes orvosodot, ára 1 ft. Mind Pfeifer Ferdinánd bizománya.

POLITIKAI HIREK.

— A „Pays“-ban Simon Ede polemizál az egyházi „Monde“ című lap ellen. A „Monde“ Erdély „állítólagos“ bekebelezéséről szólván, méltatlankodva kérdi a „Pays“-tól: „hát az 1848-diki forradalmat jogalapnak veszi-e?“ A „Monde“ — ugymond rá Simon Ede — úgy látszik, nem tudja mit beszél. Erdély bekebelezését Magyarországra a magyarországi és erdélyi országgyűlések egyhangú elfogadása után a király önkényi szentesítette és pedig a minek úgy hiszszük, sulya lesz a „Monde“ előtt — Insbruckban leghivebb és legcatholicusabb tartománya közepette. Mi nem kérjük Ausztriát — ugymond Simon — hogy a 48 at elismerje. A magyarok is csak azt követelik a császártól, hogy előde önkényi szentesített törvényeit ismerje el és tartsa fenn. Hát ezt forradalmi elvnek tartja a „Monde“? A „Monde“ tacticája egyébiránt abból áll, hogy a körülmények szerint hol védi, hol megtámadja a hagyományos jogokat. És e közös tactica megfejt, miért van oly nagy barátság-gal a „Monde“ a bécsi cabinet politikájával.

— A „National Ztg.“ azon hire, hogy közelebbről olasz miniszteri tanács tartatot volna, melyben Victor Emanuel, Garibaldi és Kossuth is jelen volt, alapalan.

— A „Sentinella Bresciana“ tudósítása szerint a Mantuában állomásozott magyar huszár ezredet a tiszték és legénység sürű átszőkése miatt Pordenoban tettek át, s helyébe különböző nemzetiségekből kevert zsidókat vittek.

— A triestri hivatalos újság a következő „csinált“ szagu közleményt hozza genaui levelezője tolla után: Kossuth, ki néhány napig itt (Genuában) mulatott, visszatért a Como-tól melletti villájába. Itteni mulatásának czélya volt párta és a magyar menekültek kiválóbb tagjai közt, kik töle egészen elváltak kibékülést eszközölj, de a mely nem sikerült, mert se Pulszky, se Horn, se Cinczeghi (?) nem akar többé vele egy uton járni, s e szerint a Kossuth, Pulszky és Horn-féle triumvirátus szétbontott. Klapka is aligha meg nem hídgedett Kossuth iránt. Egyedül csak Türr, mint új tagja a Bonaparte családnak, nem akar hátat fordítani Kossuthnak. Hogy Kossuth egészen Napoleon szoldjában áll, ez általánosán kimondott véleménye a magyar menekülteknek, s ezért is vol-nának vissza töle.

— Ismét írják, hogy Lamorieiere tábornok még egyszer szándékozik szerencsét próbálni a pápai seregek ellen. Hihetetlen.

— Koppenhágából septemb. 19-ről írják, hogy a „Dagbladet“ jelenti, miszerint a walesi hget Rumpenheim várkastélyba (Kurbessen) várják, a hol hesseni Vilmos ör-grof és Krisztián herceg mulatnak.

— A pápa 19-dikén a toscanai nagyhercegnék Mária herezegnövel esküvőjén személyesen celebrált.

— Napoleon herezeget nejjével együtt t. hó végére várják vissza Párisba.

— A porosz kormány 20,000 darab csappantyú fegy-vert adott el az északamerikai egyesült államoknak.

— Ricasoli tudvalevő ultimatumának Rómába indítását elbalasztá.

— Mieroslawszki tábornok a turini kormánytól szabadalmat nyert, hogy Genuában iskolát alapítson. A tbk. 100 fiatal legyellel 18-kán el is indult Párisból Genuába.

— A chalonsi tábornok nagy esendésséggel, állítólag, egészségi szempontból oszlattak fel.

— Abdul-Aziz zultán cserkesz rabszolgakereskedőkből egy bizottságot küldött hazájukba, hogy számára százötven szép ifjú leányt hozzanak.

— A „Köln. Ztg.“ szerint a szerb fejedelemtől titkos küldetessel követ érkezett Párisba.

— Az „Opinion Nationale“ szerint Garibaldi az amerikai követnek ezen szavakkal válaszolt: „Nem hagyom el hazámat addig, a míg Róma és Velence rabszolgai járomban gürnyednek!“

— Az „Opinione“ következő hivatalos sürgönyt közöl a király florenzi utasáról: Szerencsés tengeri utazás után ő felsége Livornoban kiszállván, sürű néptömeg által fogadtatott, mely őt rendkívüli lelkesedéssel üdvözöl. Mintán ő felsége folytonos örömdíadal közt a pályaudvarban a hatóságokat fogadta, utját Florencebe folytatta. A pálya hosszában levő állomási épületek zsúfolva valának emberekkel, kik előjáróságai a szomszéd helységekbe is oda siettek; a nemzetőrség is megjelent zenekarával, hogy a király iránt mély tiszteletüket és szeretetüket tanúsítsák, mely 18 hó, azaz első otléte óta bennük ki nem aludt. Nem kevésbé ünnepléses és szíves fogadtatásra készült Florence, mely kevély arra, hogy a harcziás király, a nemzeti jogok vé-dője és meghoszolója a harcztéren, falak közt nyitja meg az első ünneplést, melylyel az alig keletkezett Olaszor-

szág megmutatni akarta, mit képes előállítani a béke műveiben. Ricassoli.

— Mint Turinból írják az olasz kormány minden törekvése meggyőző, rábírná Spanyolországot, hogy a követ-ségi levélátarat adja át, minek folytán a minisztertanácsban elhatározott a diplomáciai viszonyt a madridi udvaral megszakitani és Tecco bárót állomásáról visszahívni.

— Az „Indép.” berlini levelezője diplomáciai forrásból értesül, hogy Anglia és Franciaország a szultántól egy firmán kiadását kívánják, melynél fogva az egyesült danai fejedelemségek Couza fejedelmének élethosszig tartó souverainitása alá helyeztessenek, s melyben, határozott feltétellel kívántatnék egy conservatív választási törvény. A nyugati hatalmak egyszersmind a többi kabinetet oly jegyzékre bírnák, melyek e firmát helybenhagyják, mely után a nagyhatalmak képviselői egyestülnek egy értekezletre, hogy e fontos ügyet véglegesen rendbehozzák.

Ujabb. A bécsi miniszterválságról híreknek nagy valószínűsége kölcsonöz azon mindenestre figyelmet érdemlő jelenség, miszerint a „Presse” egyik közlelbi cikkében „politikai gonoszítottatnak” nevezvén egy oly nyakasságot, hogy a birodalom népeinek békéje feláldoztassék azért, hogy az alkotmány éppen csak egy előre kigondolt módon, a monarchia egy tetemes részének ellenzése dacára vitessék keresztül: fejtegetései kiindulási pontjául az alkotmány (értés. febr. 26-ki) revisióját tüzi ki.

— Azon hír, miszerint a birodalmi tanács pártfőnökei s néhány magyar notabilitás közt nyílt értekezlet volna keletkezendően, bécsi lapok hasábjain

már oda nőtte ki magát, hogy a helyet (Pozson), napot (ma) és az egyéneket is megnevezik (a németek részéről: Wieser, Rechbauer, Brinz és Hasner; magyarok: Deák, Eötvös, Szalai és még egy negyedik) a hol, mikor és a kik közt az értekezlet tartatni fogna. Pesti lapok azonban e hirt anynyival elstettebbnek állítják, mert Deák nővérénél van Zalában, Eötvös beteg, Szalai pedig történelmi tanulmányaiba mélyedve, semmit sem tud a rendezvénys-ról.

— A „P. Lloyd” bécsi levelezője írja, hogy a magyar földhitel intézet szabályait a helytartótanács a legmelegebb ajánlás mellett küldötte fel a m. udv. kancelláriához, sőt még azon javaslatot is tette, hogy az új intézet alapitókájának gyarapítására 500,000 forint utalványoztassék az állampénztárból. A sikerhez anynyival alaposabb a remény, mivel a pénzügy minis-terium elvileg beléegyezést adta volt az intézet létrehozásához s az alapszabályokban mindazon módosítás megtörtént, mi a birodalmi kormányférfiakban aggodalmat kelthetett.

— A horvátországyülés sept. 22-ki titkos ülésében a bizottmány felirati javaslata elfogadtatott. A 23-ki titkos ülésben lényegtelen szövegbeli módosítások történtek. 24-én kezdődött a nyílt ülésbeni tárgyalás.

— A „Constitutionnel” Victor Emanuel király Florenczben tartott beszéde felett többi közt így el-

mélkedik: Csak a reactio s más részről a forradalmi párt az, mely Róma azonnali kifűrtetését követeli. A maga idejében minden megéri. Olaszország egysége erős leendő, mert Olaszország akarata alapítá meg. Franciaország csak a külföldben támasztott tiszteletet az osztrák igából megszádukt Olaszországgal iránt. Franciaország nem segítyezé s nem is ellenzé Olaszország akarata, ez [dönté meg a nápolyi király trónját, s ugyanez akarat tisztelete azt kíván-tatja velünk, hogy e trón ledöntve maradjon és rom-jain épüjön fel az egységes Italia.

Legujabb. Bécsből e hó 23-ról kelt tudósítások szerint Schmerling és gr. Forgách közt, az erdélyi ügyek miatt szakadásra ment volt a dolog. Mindketten beadták lemondásukat. Gr. Nádasdy kinaltatt meg a kancellársággal, a ki el nem fogadta. Végre kiegyezés jött létre, hogy a febr. 26-ki alkotmány revideáltassék az oct. diploma alapján.

— Pestmegye első alispánja helytart. rendelet kapott, hogy miután a megyei bizottmány fel van osztatva, a folyó hó 30-ra kitűzött gyűlés nem fog megtörténi.

— Becker Oskárt, a ki a porosz királyra lött, elítélték 20 évi börtönre. Becker mosolyogva fogadta ítéletét.

T. és felelős szerkesztő DOZSA DÁNIEL.

H I R D E T E S E K.

HIVATALOS.

Sz. 968. 1861.

(296) (1—3)

Hirdetmény.

Az alóli sósállítási igazgatóságtól ezennel közhírré tételik, hogy a részére, az 1862 ik évben szükséges kötél mennyiség megszerzése, a jelen év october hava 12-én reggeli 9 órakor a M. Ujvári cs. k. sóhivatalnál tartandó nyílt árcsökkentés által czéloztatik.

És pedig szükséges:

1000 darab hajó huzó kötél 55 öl hosszú és 50—55 font nehéz.

10 darab mentő kötél, 80 öl hosszú 4—500 font nehéz.

Az árcsökkentésre megjelenni kívánók szükséges hogy magokat 200 forint ó. é. bántat pénzrel ellássák.

Minden oly egyén ki az m. ujvári sóhivatal előtt és áltai ösmeretlen, kell hogy személyét és szá-llítási képességét egy hivatalos okmányon kimutassa, különben az árcsökkentéshez szolás megtagadtatik.

Bélyeggel bántatpénzrel ellátott írásbeli ajánlatok a fenirt nap és óráig szintén elfogadtatnak és ez ideig a m. ujvári sóhivatali elnöknek kézbesítendők.

Az árcsökkentési és kötlevelí feltételek az alóli naptól kezdve a szokott hivatali órákban mind ezen igazgatóságnál mind pedig a m. ujvári cs. k. sóhivatalnál megtekinthetők.

A Marosi cs. k. sósállítási igazgatóság.

M. Portuson sept. 18-án 1861.

(283) (3—3)
3907 sz.

Hirdetmény.

A személy szállítás szabályozására nézve Erdélyben folyó évi october 1-től a

- Szeben — Besztercei.
- Segesvár — Csik Mártonfalvi.
- Brassó — Gyergyószentmiklósi.
- Torda — Marosvásárhelyi.

szekér-posta vonalokon is — melyeken ugyan már eddig is szállítottak utasok k lön postával — foganatba lép a fennállott cs. k. kereskedelmi ministeriumnak 1854 év September 28-áról kelt rendeletével a különpostával utazók részére köz-zételt postarend — az óra mutató jegyzékkel s szintegy a futárszerű szállításra vonatkozó 5-dik szakasz kivételével.

A mi azon megjegyzéssel tételik közhírré,

hogy ezen időtől kezdve a feunevezett a szekér-posta közlekedésnek részenként csak rövid idő előtti megnyitott postavonalokon is szállítatnak utasok, az erre nézve fennálló szabályok szerint.

Az erdélyi cs. k. postaigazgatóságtól, N.-Szeben, sept. 10-én, 1861.

(284) (3—3)
938. t. sz.

Csúdhirdetmény.

Háromszéken Kovászna község. b n egy nyilvános **gyógyszertár** állítása engedtetik meg; mindazok, kik ezen gyógyszerár állítását elnyerni ohajják, jól okadatolt kérelmeket Háromszék tisztségéhez legtovább 1861 december 15-éig adják be.

Ns Háromszék tisztsége.

NEM HIVATALOS.

(297) (1—3)
Mindennemű állat gyógyítására való figyelmeztetés.

Alóliinak nap szerencsége tisztelettel tudomására juttatni a n. érd. közönségnek, hogy Kolozsvárt tordautzában a 21. szám alatti „Huszár” nevű vendéglőben, mindennemű marha- és ló-betegségekben előforduló nyavalyák kigyógyítására, egy elkülönített isállót rendezett, miért tisztelettel felkéri a nagy érdemű közönséget, előforduló esetekben alóliirtat, mint e téren gyakorlatilag is megpróbált baromorvost bizodalmuikkal szerencsételni, egyszersmind a körülményekhez szabve igéri alóliirt szolgáltatást a legolesőbb díjazás mellett lelkiismeretesen teljesíteni. — Kolozsvárt, sept. 24-én, 1861.

Zecha Nándor, kolozsmegyei baromorvos.

(299) (1—3)
Sz. 396. Árverési hirdetmény.

A kolozs-monostori alapítványi uradalomhoz tartozó ugynevezett kardosfalvi három kerékű lisztelő malom f. évi october hó 5-kén az itteni kolozsmonostori uradalmi irodában délelőtti 10 órakor tartandó közárverés útján három egymás után következő évre, u. m. f. évi november hó 1-ső napjától elkezdve a következő 1864-ik év october utolsó napjáig haszonbérbe kiadatik.

A kolozsmonostori uradalmi gazdászati hivaltól.
Kolozs-Menostor, sept. 23-án, 1861.

(295) (1—5)
Nevelői ajánlkozás.

Egy, jelenleg Nagy Bányán lakó magán tanár valamely úri házhoz nevelőlül ajánlkozik. A tudakozások bérmentes levélben L. J. czim alatt ugyanoda intézendők.

(298) (1—1)
ELADÓ HÁZ

Kolozsvárt a nagy-utczában a tordai útban 299. szám alatt.
Értekezhetni ott helyt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundatia pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(300)

Kolozsvárt KOZÁK EDE fűszerkereskedésében kapható

STEIER FÜNE D V

mell-betegeknek.

Egy üveg ára 87 kr. használati utasítással

Nyílt elismerés.

A steierfünedv föltalálója Purgleitner J. urnak Grätzban.

Midőn én önmek t. Purgleitner ur az ön steierfünedvének egyetlen gyermekemre gyakorolt jótékony hatásáért nyilvános köszönetet szavazok, ez csakis atyai érzelmeim köteles nyilvánítása; mivel ezen általános szerdiesőre nem szorol. Egy bálból hazameneteli meghülés után 18 éves leányom hurutos lehelőge lobia esett mely minden szemek daczolva magára tartos jelleget öltött, s a betegét egy elertleníté, hogy magok az orvosok aggodalommal néztek a kimenet felé. Ezen nyomasztó állapotomban az orvosok belé egyezsével, a steierfünegyhez — mely má lélegző szer legkülömbb betegségekben kitünőleg szerencsés hatást tett — folymodtat s valoban jelen soraim örömtől megillottáde irhatom, mert gyermekem vissza nyertem. A köhögs, köpés, s a b etegség többi jele is láthatolag megszűntek, s 6 hétü használat után leányom tökéletesen felgyogyult.

Mint ember-barát (a) tudós és mellbajokban szenvedőknek ezen szert ajánlatom.

Waller Ferencz. Zidlicsi birtokos.

ENGELHOFFER G. J.

gyógyerejü havasi növényekből készült izom- és ideg-essentiája.

Külső használatra csúzos arc- és izfajdalmak, fejfájás, szédülés, fulzugás, kereszt csont-fajdalmak, tagok gyengesége, főleg nagy megeröltetés és nagy menetek után általános testgyengeség, oldal-nyilalás, aranyeres bántalmak ellen, és különösen alkatrészek gyengülése ellen.

Az izom- és ideg-essentiája, egy üveggel 1 ujfrtért,

használati utasítással együtt, valodina egyedül kapható:

Kolozsvárt Kozák Ede fűszer-kereskedésében.

T. cz. Purgleitner J. Gyógyszerész urnak Grätzban.

Hála-nyilatkozat.

Noha én becsót a diateticiai életszabályoknak nagyon méltányolom, mindég szigorúan a szerint élek, s minden kálágásokat, melyek az életerő kimerítőleg hatnak, gondosan kerülök, mégis egy idő óta hivatás foglalkozásom erősebb megfeszítést igényelvén olyan gyengeséget s bágyadságot éreztem lábaimban, mely aggodalmat okoz. Hídeg mosodások s ülő fürdők siker nélkül maradtak. Mivel sokatölt, kik hasonló elgyengülésekben Engelhoffert havasinövényekből készült izom és ideg essenciáját használták nem győzték elége dicserni jó eredményét; ezen kívül több szakférfiak is egyedül ezen szert, mint nagybecsűt ajánlották, tehát kísérletképen én is használatba vettem s mivel az igazat mindenkor bátran ki kell mondani, nyíltan bevallom, hogy az Engelhoffert havasi növényből készült izom és ideg essenciája folytatolagos használatának köszönöm, hogy azon előbbi gyengeség nem nyugtalanít, hivatási eljárásomban akadályt nem szolgál s egy áltájában nem agaszt.

Ezennel tehát tisztelt Purgleitner ur ön irányában, mint ki ezen izom s ideg essentiának terjesztője, legszívesebb hála-nyilatkozatomat rovom le s ajánlom azt lelkiösméretesen mind azoknak kik izom s ideg gyengülésben szenvednek. — Bécs, 14-dik Január 1861.

Herbig Antal. ház. és jószág Inspector.

Krombolz gyomorerősítője.

Ez oly szerencsésen összeegyített vegyület gyógyerejü növényekből készül és különösen az emésztő szervekre igen jó hatású, ajánlható pedig üdvös kísérőnek vadászaton, hegységi kirándulásokon és uton, és mint gyomormelegetítő igen jótékonyan foly be az egészségre.

Egy üveg ára 52 kr., két üveg bepakolása 20 kr.

Elismerés. Dr. Krombolz gyomor lique-réről.

Alóliit ámbár nem győgne testalkatu, mind a mellett, emésztésbajok, gyomormenés és bélyengeségben sokszor szenvedtem mely bajok engem, mint utazó kereskedőt, igen kintoztak s elkedvetlenítettek. Ezen bajtól a legkülömbű szerek tartosan nem menthettek meg, s utazásimra a félelem miatt éheztem, s minden falatom agi godalom keserített meg. Azon halomásra — hogy a hírneves prágai profesor Dr. Krombolz által készített gyomoliqueznek kitünő s rendkívüli jósga s az emésztési műszerekre speciális hatása van; én is megkísértém ezen szert s ennek köszönhetem, hogy gyomorgyengeségem megszűnt, Zsemben ezen liqueurret ide s tova utazom, eszem, izsom kedvemre, jól emészték, minden gyomormenés és bélfajás nélkül, időnként még ivogatom belőle, hátor egészen nélkülözhetém.

Purgleitner Urnak grätzban, ki ezen liqueurt a legtisztábbban s híven készíti, ezennel nyilvános köszönetet mondok, s erős meggyőződéseim, hogy ezen szer mindenkit hasonló gyomorgyengeségtől megment.

Leitner Fr. kereskedő.

Dr. Calloud, Geleszta Zelti egy skatulya használati utasítással 30 kr.

Dr. Koch, Növény Bonbonja köhögs ellen egy skatulya 40 kr.

Szeidlitz porok egy skatulya 1 ft.

Kapható Kolozsvárt. Kozák Ede, fűszerkereskedésében.

(281) (4—6)

Haszonbéri hirdetés.

Nemes Kolozsmegyében. Kolozsvárhoz két óra járásnyira egy 520 holdból álló és szűk-séges épületekkel ellátva tagosított birtok, haszonbérbe adó. Értekezhetni iránta Vég Mihály-lal Kolozsvárt, nagypiacz 166-dik számú háznál.

(289) (2—3)

Eladó fejős bival

taláitatik belső-farkasutczában 57. szám alatt.